

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตและศึกษาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สหวิทยาเขตสาเกตุนคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนคร
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนคร

สรุปผลการวิจัย

แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นจำนวน 60 ข้อ จำแนกเป็น ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 27 ข้อ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 14 ข้อ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด 7 ข้อ และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 12 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้เลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมุ่งวัดทักษะชีวิตในแต่ละด้านว่าอยู่ในระดับใด หากว่ามีทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ตัวเลือกนั้นจะได้ 4 คะแนน ระดับดีได้ 3 คะแนน ระดับพอใช้ได้ 2 คะแนน และระดับควรปรับปรุงได้ 1 คะแนน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างแบบวัด

1.1 หากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้คุณภาพแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

1.2 ทดลองนำร่องเพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงความเหมาะสมของภาษาและพิจารณาเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนข้อบกพร่องอื่นๆ ที่พบผลการทดลองนำร่องได้แบบวัดจำนวน 1 ฉบับ 84 ข้อ

2. ปรับปรุงและหาคุณภาพของแบบวัด

2.1 ผลจากการทดลองครั้งที่ 1 จำนวนข้อสอบ 1 ฉบับ 84 ข้อ

2.1.1 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .948

2.2 ผลจากการทดลองครั้งที่ 2 จำนวนข้อสอบ 1 ฉบับ 74 ข้อ

2.2.1 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .911

2.2.2 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Mplus เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ จากการตรวจสอบพบว่า

1) แบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ 60 ข้อ ที่มีองค์ประกอบ 4 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างจาก 0 ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.692 – 0.802 และมีนัยสำคัญทุกค่าที่ระดับนัยสำคัญ .01 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุดคือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ตามลำดับ ค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรที่สังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.479 – 0.644 แสดงว่า ในภาพรวมของตัวแปร โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทักษะชีวิตมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดทักษะชีวิตของนักเรียนได้ครบทุกตัวแปรและสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยในวัตถุประสงค์ต่อไปได้

2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างแบบวัดทักษะชีวิต ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด พบว่า มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนกันดี ดังนี้ คือ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.025 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.025 ต่ำกว่า 2.00 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 น้อยกว่า .05 ค่า CFI เท่ากับ 1.000 ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า TLI เท่ากับ 1.008 ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า SRMR เท่ากับ 0.001 น้อยกว่า 0.08 แสดงให้เห็นความสอดคล้องของโมเดลของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สร้างขึ้น

2.3 ทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สหวิทยาเขตสาเกตุนคร ในภาพรวม (พิจารณาจากทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน) พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีจำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 68.61 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับพอใช้จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 28.33 และมีนักเรียนที่มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับควรปรับปรุงจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตและเพื่อศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สหวิทยาเขตสาเกตุนคร ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร นิยาม และแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด และได้สร้างแบบวัดโดยยึดกรอบแนวคิดของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) โดยแบ่งทักษะชีวิตออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้เลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกรวมวัดทักษะชีวิตในแต่ละด้านว่าอยู่ในระดับใด หากว่ามีอยู่ในระดับดีมาก ตัวเลือกนั้นจะได้ 4 คะแนน ระดับดีได้ 3 คะแนน ระดับพอใช้ได้ 2 คะแนน และระดับควรปรับปรุงได้ 1 คะแนน โดยผ่านการแนะนำจาก

อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น พบว่าแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 – 1.00 โดยแบบวัดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ดังที่ไพศาล วรรคำ (2552 : 254-258) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ใช้ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป หากต่ำกว่านี้ถือว่าใช้ไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะการสร้างแบบวัดได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของหลักการสร้างแบบวัดและมีความชัดเจน ซึ่งสร้างโดยยึดกรอบแนวคิดของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากกระบวนการสร้างแบบวัด ข้อมูลที่นำมาใช้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตเป็นข้อมูลที่ได้จากสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์โดยตรง ดังนั้น ข้อคำถามและตัวเลือกที่สร้างขึ้นจึงสามารถสะท้อนสถานะปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ตรงตามสภาพจริงประกอบกับผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ซึ่งแต่ละท่านล้วนเป็นผู้มีประสบการณ์ และมีความรอบรู้ในเรื่องการสร้างเครื่องมือ ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ได้แบบวัดทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพก่อนที่จะนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบวัด

2. การหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลเป็นประเด็นได้ดังนี้

2.1 ค่าอำนาจจำแนก

จากการทดลองครั้งที่ 1 โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ได้ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบตั้งแต่ .208 ถึง .626 ไว้ใช้ ดังที่ ไพศาล วรรคำ (2554 : 269) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อสอบไว้ว่า ข้อสอบที่มีคุณภาพต้องมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการคัดเลือกและแก้ไขปรับปรุง จำนวน 1 ฉบับ 75 ข้อ ที่มีองค์ประกอบทักษะชีวิต 4 ด้าน เป็นข้อสอบมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละด้านของแต่ละองค์ประกอบ

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ

จากการทดลองครั้งที่ 2 การหาคุณภาพของแบบวัดทั้งฉบับ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (สมนึก กัททิยธนี, 2553 : 225) พบว่าแบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .909 ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบหาคุณภาพเบื้องต้น และการหาคุณภาพรายข้อจากการทดลองครั้งที่ 1 โดยผ่านการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านภาษาในข้อคำถามและข้อเลือกตอบให้มีความกระชับและชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจง่าย จึงทำให้แบบวัดทักษะชีวิต สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่า

ความเชื่อมั่นสูง แสดงให้เห็นว่า แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ ดังที่ เกียรติสุดา ศรีสุข (2548 : 144) ได้กล่าวถึงเกณฑ์แปลผลความเชื่อมั่นไว้ว่า ค่าของความเชื่อมั่นที่นิยมใช้กันทั่วไปมีค่าตั้งแต่ .71 – 1.0 ถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง และไพศาล วรคำ (2554 : 267 – 282) ได้กล่าวไว้ว่า ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คือ ความคงที่ของผลที่ได้จากการวัด ด้วยเครื่องมือชุดใดชุดหนึ่งในการวัดหลาย ๆ ครั้ง ไม่ว่าจะทำการวัดกี่ครั้งก็ตาม และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ ธนพัชร์ แก้วปฏิมา (2547 : 73 – 74) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่สร้างขึ้น มีอำนาจจำแนกทุกข้อ มีความตรงตามทฤษฎี มีความตรงตามสภาพ และมีความเที่ยงทั้งฉบับ .87 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยาพร ชูเลิศ (2550 : 108 – 113) ได้ศึกษาการพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมของวิทยาลัยเทคนิค สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคใต้ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดทั้งฉบับ มีความน่าเชื่อถือได้แบบสอดคล้องภายในเท่ากับ 0.91 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรนันท์ มาอยู่วัง (2552 : 13 – 14) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

2.3 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโปรแกรม Mplus เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างแบบวัดแบบวัดหรือเครื่องมือที่ใช้วัดสามารถวัดได้โดยตรงตามกรอบโครงสร้างทักษะชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลการตรวจสอบ พบว่าโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกันดี โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.025 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.025 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 ค่า CFI เท่ากับ 1.000 ค่า TLI เท่ากับ 1.008 ค่า SRMR เท่ากับ 0.001 ดังที่ สุนทร พงษ์ ดำรงพานิช, (2555 : 33) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องดังนี้ไว้ว่า ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) น้อยกว่า 2 ค่า RMSEA น้อยกว่า .05 ค่า CFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า TLI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า SRMR น้อยกว่า 0.08 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกันดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้สร้าง แบบวัดทักษะชีวิต โดยยึดกรอบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นแบบวัดที่ได้จากการสัมภาษณ์จริงจากนักเรียน จึงเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังที่ ไพศาล วรคำ (2554 : 266) ได้กล่าวไว้ว่าการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เชิงยืนยัน ผู้วิจัยจะต้องมีองค์ประกอบในเชิงทฤษฎีที่ต้องการวัดชัดเจนก่อนที่จะนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรนันท์ มาอยู่วัง (2552 : 13-14) ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.49 – 10.49 , SRMR เท่ากับ 0.00 – 0.02 และ RMSEA เท่ากับ 0.00 – 0.03 แสดงว่าแบบวัดมีความสอดคล้องกับแนวคิดทักษะชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.692 – 0.802 และมีนัยสำคัญทุกค่า ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุดคือการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นตามลำดับ ค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรที่สังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.479 – 0.644 แสดงว่า ในภาพรวมของตัวแปร โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทักษะชีวิตมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดทักษะชีวิตของนักเรียนได้ครบทุกตัวแปรและสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยในวัตถุประสงค์ต่อไปได้

3. การแปรผลทักษะชีวิต

เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 – 5) จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และยังได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ข้อ 4 ไว้ว่าผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เรียนรู้ด้วยตนเองต่อเนื่อง ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล จัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม รู้จักปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสภาพแวดล้อม และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของทักษะชีวิตและสนใจศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สหวิทยาเขตสาเกตุนคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษณา ปัญญา (2552 : 47-48) ที่พบว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนในจังหวัดเชียงรายเกินครึ่งหนึ่งทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารอยู่ในระดับดี ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการจัดการ

อารมณ์และความเครียดอยู่ในระดับดีมาก แต่โดยภาพรวมถือว่าอยู่ในระดับดี ดังนั้นทักษะชีวิตของนักเรียนจะเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นใช้สำหรับวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนว่า ควรจะมีการปรับปรุง พัฒนา หรือส่งเสริมทักษะชีวิตในด้านใด

1.2 แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นเหมาะสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้นหากจะนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ควรจะมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตอีกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตที่ใช้กับบุคคลในช่วงวัยอื่น ๆ ด้วย และทักษะชีวิตที่ไว้วัดก็อาจนำทักษะชีวิตด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากทักษะในด้านที่ได้นำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้มาใช้ในการสร้าง

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตด้วยวิธีการอื่น ๆ และคัดเลือกรูปแบบการสร้างที่เห็นว่าเหมาะสมกับบุคคลหรือบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ต้องการศึกษา มาใช้ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตครั้งต่อไปโดยไม่จำเป็นต้องใช้รูปแบบการสร้างแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น